

“THE RIGHTS OF ENGLISHMEN, MAGNA CARTA AND THE GLORIOUS REVOLUTION”

HVORDAN STATSMAKT OG BYRÅKRATI UNDERGRAVER RETTSIKKERHETEN I NORGE

«The question today is the same as it has been throughout history; whether man should be allowed to govern himself or be governed by a small elite» - Thomas Jefferson.

«We were the first to assert that the more complicated the forms assumed by civilization, the more restricted the freedom of the individual must become.» - Benito Mussolini

GENERASJONSLØFTET

Samtidig som vi diskuterer de økonomiske forutsetninger for “velferdsstaten”, reises stadig spørsmålet om hva en generasjon «skylder» neste generasjon. En tilstrekkelig *pensjon* som gir finansiell trygghet er viktig. Likeså en god *skole* med mulighet for alle til å få seg en utdanning. Et godt *helsevesen* er viktig. Hva med gode og trygge *veier*, eller et godt *miljø*? Avhengig av hvem du spør vil du få forskjellige svar, men jeg vil allikevel våge påstanden at den aller viktigste oppgaven for hver generasjon er oppgaven forbundet med å videreføre uinnskrenket den institusjon som kjennetegner frihet og likhet for loven, kort sagt kampen for å beskytte de rettsprinsipper som forhindrer loven fra å bli et våpen brukt i mot folket. Uten at vi som samfunn greier å beskytte og bevare individets frihet og selvstendighet vil alle andre «gode formål» lide. Disse rettsprinsipper er oppebåret av menneskene gjennom århundres kamp for det vi i dag ynder å kalle «rettsstaten».

Loven er med rette ment å være bærebjelken i et samfunn, men må ikke tas for gitt. Den vil alltid være gjenstand for vilkårlighet og subjektiv påvirkning, spesielt i land der statlig makt utøvet gjennom etablerte statsinstitusjoner og byråkrati får stadig større gjennomslag på bekostning av individets frihet.

Den franske filosofen Montesquieu, som var en av de viktigste tenkerne og forkjemperne når det gjaldt menneskerettigheter og maktfordelingsprinsippet rolle i så henseende, og en sterk tilhenger av loven som det viktigste instrument for å opprettholde rettferdighet, hadde en grunnleggende skepsis overfor makten og dens fristelser: Det gjelder å dra en skarp grense mellom statens og individets sfære, temme og binde makten, skape en kjerne av indre ukrenkelighet for individet, avsondret fra all vilkårlighet fra statsmakten. Det dreier seg om en maktoppfatning som vi gjerne kaller «negativ frihet»; institusjoner og lovgivning må pålegge staten å beskytte individet mot overgrep (fra staten). Montesquieu er blitt stående som symbol på et evig tema i politisk tenkning: Hvordan skal man skape politiske institusjoner som kan forene frihet med tvang? Gjennom etableringen av det indirekte representative demokratiet har Norge, i likhet med en rekke andre demokratier, gitt og anerkjent statens forrang fremfor andre samfunnsinstitusjoner, derigjennom åpnet for maktmisbruk og vilkårlighet. Makt må møtes med motmakt, statens sfære begrenses overfor individet, juridisk så vel som institusjonelt. I det følgende vil jeg redegjøre for hvordan og hvorfor disse viktige prinsippene langsomt men sikkert har blitt utvisket og neglisjert etter hvert som statsmakt har fått anledning til å

utvikle seg uten tilstrekkelig motforestillinger og hvorfor det representative demokratiet må bære en stor del av skylden for en slik utvikling.

For Montesquieu var den endelige, og kanskje uunngåelige løsning, når statsmakten ubønhørlig og over tid ikke ble holdt i sjakk, revolusjonen. Folket reiser seg til slutt mot en allvitende og allmektig stat, og historien viser at «den korrupte stat» til slutt går til grunne; for deretter å gjenreises på nytt. Fordi menneskene alltid vil søke makt, vokser staten påny inntil den nok en gang må styrtes.

DEN KRIMINELLE STATEN

Alle stater er i større eller mindre grad kriminelle organisasjoner. Da mener jeg *alle stater*, ikke bare de som er totalitære og undertrykkende. Mange vil umiddelbart stusse over en slik alvorlig påstand. Vi lever i et demokrati, gjør vi ikke? Er ikke staten en garanti for dette demokratiet, for vår frihet og vår selvstendighet? Innvendingene mot en slik alvorlig påstand er lett å forstå. Vi har vokst opp med staten og statsmakt som en helt naturlig del av våre liv; helt fra barnsben av. Argumentet for denne påstanden er imidlertid enkel: Tyveri, kidnapping og mord er kriminelle handlinger. De som er engasjert i slike handlinger på egne eller andres vegne, er pr. definisjon kriminelle.

Når staten skattlegger innbyggerne i et land, deltar staten i en handling som moralsk sett er ensbetydende med tyveri. Staten hevder den har større råderett over din eiendom enn det du har og tar så mye av din formue og lønn som den mener den trenger, og har rett til. Du gir ikke avkall på denne retten frivillig, men med statens tvangsgrunnlag nedfelt i lov, og trusler om straffesanksjoner og fengsel, har du ikke noe valg. Du godtar at den viktigste menneskeretten vi har, ut ifra hvilken springer alle andre menneskerettigheter, som er nedfelt både i den Europeiske Menneskerettskonvensjon (EMK) og i FNs verdenserklæring, brytes av staten; den soleklare og uomtvistelige retten til avkastningen av ditt eget arbeid.

Når staten dømmer og fengsler mennesker for såkalt «offerløs kriminalitet», eller vedtar obligatorisk militærtjeneste for en gruppe mennesker, er staten skyldig i kidnapping eller urettmessig fengsling. Når staten deltar i kriger som ikke er rene forsvarskriger, er staten skyldig i mord.

Det er bare fordi vi er blitt så vant til det, at vi godtar handlinger utført av staten som vi ellers ville betrakte som moralsk forkastelige og kriminelle. Problemet er at staten gjør som den vil, fordi den over tid har vokst seg sterk og inntatt en posisjon som er overlegen enkeltindividet. Dermed kan staten «med loven i hånd» forsvare handlinger menneskene i samfunnet anser for moralsk forkastelige, og som utvilsomt vil føre til strafferettslige tiltak om de samme handlingene ble gjort av innbyggerne.

«That which thy fathers bequeated thee, earn it anew if thou would'st possess it'»

Oversatt til norsk blir ovennevnte sitat noe sånt som at «*Det dine forfedre har etterlatt til deg, ta det tilbake på nytt om du ikke innehar det*». Der er et gammelt anglikansk ordspråk som advarer oss mot å ta vår frihet for gitt, og gir oss ansvaret for å sørge for at våre rettigheter som frie uavhengige mennesker holdes i hevd. Det er dette ansvaret hver generasjon har overfor neste generasjon; å kjempe og ta tilbake menneskelige rettigheter hver av oss har iboende ved fødselen. Det er derfor vi kaller det «menneskerettigheter». Når staten vokser og griper om seg og får stadig større innflytelse

over nær sagt alle samfunnsforhold – det er da vi må være som mest på vakt for vår frihet og selvstendighet. Det er da vi må beskytte og bevare loven slik den er ment å beskytte menneskene. Når loven ikke lenger beskytter folket, men blir et instrument i hendene på staten dør frihet uansett styreform. «The Rights of Englishmen» er et produkt av en langvarig kamp for å etablere folkets suverenitet over loven, inklusive prinsippet om at «det skal være likhet for loven», for fattig som for rik. Kampen som ledet til «The Rights of Englishmen» begynte i England på 900-tallet da Kong Alfred den store innførte «The Common Law». Det fortsatte med Magna Carta i 1215, og kulminerte med "The Glorious Revolution" i det 17. århundre; Ideen om at loven flyter fra mennesket overfor hvilket loven alltid må stå til ansvar, ikke at loven flyter fra statsmakten overfor hvilket mennesket må stå ansvarlig, er selve grunnprinsippet i «The Rights of Englishmen». Sagt på en annen måte: Loven må verne om mennesket, ikke om staten.

HVORDAN GENERASJONSLØFTET UNDERGRAVES AV STATEN

«The will of man is not shattered, but softened, bent, and guided, men are seldom forced to act, but they are constantly refrained from acting. Such a power does not destroy, but it prevents existence; it does not tyrannize, but it compresses, enervates, extinguishes, and stupefies a people, till each nation is reduced to nothing better than a flock of timid and industrious animals, of which the government is the shepherd.» – Alexis de Tocqueville

**“The Shepherd always tries to persuade the sheep that their interests and his own are the same.”
- Stendahl**

Dessverre har vi, langsomt men sikkert, forlatt denne viktigste forutsetningen for et fritt og demokratisk samfunn, med loven som det viktigste fundament for menneskets frihet. Vi har erstattet det med ideen om at statsmakt er et overordnet og positivt gode som vi ikke må stå i veien for, men gi stadig større spillerom. Individets frihet er erstattet med felleskapets verdier, som om det er naturlig å sette til side medfødte menneskerettigheter dersom staten er av den oppfatning at det tjener felleskapet. «Felleskapet» er blitt et slags varemerke for et overordnet gode bare staten har muligheter for å regulere og påvirke. Vi har gjennomgått en politisk forvandling fra en rettslig til en administrativ statsform. Mer og mer er loven det som staten til en hver tid sier at den skal være. Det innebærer at lover og lovendringer i økende grad utformes av byråkrater som i ulike varianter og styrke er påvirket av politikere og pressgrupper. Det er en svært betenkelig utvikling fordi byråkratene som oftest ikke er ansvarlig overfor noen.

Det tar selvfølgelig lang tid å viske bort en statsforfatning og en samfunnsordning basert på maktfordelingsprinsippet (ment å verne om menneskerettighetene), men ettersom staten stadig vokser og blir mektigere forsvinner motforestillingene i forhold til statens inngripen i nær sagt alle samfunnsforhold. Til slutt vil utemmet statsmakt, slik Lenin uttrykte det **«føre til uinnskrenket makt bygget utelukkende på tvang»**. Alt staten trenger for å komme dit er tilstrekkelig med tid til å innføre stadig flere lover, reguleringer og forordninger slik at våre liv til slutt er fullstendig gjennomregulerte. Fordi det tar tid, merker vi det knapt før det er for sent.

Det 20 århundres tro på statsmakt som et overordnet gode «over alt annet» og i hvert fall over individets frihet, har ført til «jakten på djevler»; troen på at tilsynelatende samfunnsmessige

aktverdig formål, gjerne definert som *felleskapsgoder*, gir staten rett til å innføre lover og regler som setter til side etablerte rettsprinsipper som tidligere og under «The Rights of Englishmen» doktrinen beskyttet mennesket mot overgrep fra staten.

USKYLDSPRESUMSJONENS UBETYDELIGHET

«*Why should the guilty have the benefit of the law?*», spurte Sir Thomas More i boken “Man for All Seasons”, og svarte: “*when law is disregarded to better pursue the guilty, it is also taken away from the innocent*”. Slik har uskyldspresumsjonen, antakelig den viktigste forutsetningen for en fungerende rettstat, over tid blitt mer og mer ubetydelig i statens bestrebelser på å slå hardt ned på alle mulige lov- og regelbrudd som på noen som helst måte sees på som et avvik eller brudd på statens definisjon av fellesskapsnormer og verdier. Staten er suveren og overlegen individet. Slik blir rettstaten satt på hodet; loven tjener ikke lenger individet, men staten. Som nevnt, når loven ikke lenger beskytter folket, men blir et instrument i hendene på staten, dør frihet uansett styreform.

Den viktigste funksjon for en rettstat er å tjene sannheten. Den moralske autoriteten til et rettssystem er avhengig av å tilfredsstille dette formålet. Derfor er den viktigste oppgaven for et velfungerende rettsvesen og en domstol å vurdere sannheten i de anklager som rettes mot den anklagede. Således må domstolen alltid være på søken etter sannheten fordi sannheten er ment å beskytte de uskyldige. Det er derfor rettsvesenet aldri må innrettes for å tilfredsstille behovene til politi og påtalemyndighet. Domfellelse må være vanskelig for politi og påtalemyndigheten for å beskytte de uskyldige. Det er derfor vi hører begrepet om at «det er bedre å frikjenne 20 skyldige enn å dømme en uskyldig. Det skal være vanskelig å få en domfellelse, og dersom det er tvil må denne tvilen alltid, d.v.s. uten unntak komme tiltalte til gode. Uten en slik tilnærming vil rettstaten og domstolene miste sin moralske forankring.

Men, er det slik det fungerer i dagens samfunn? Når noen anklages for å ha brutt offentlig regelverk eller lov, hvor sikre kan vi da være på at den anklagede får en rettferdig rettergang innenfor et system som er mer opptatt av statlig definerte og oppkonstruerte «felleskapsverdier» enn individets frihet? Hva om «felleskapsverdiene og beskyttelsen av disse har forrang ved at de har blitt nedfelt i lover eller regler, på tvers av individets frihet? Hvordan kan en domstol da unngå å dømme partisk? Hvordan kan vi være sikre på at domstolen setter søken etter sannheten foran alt annet, dersom den er i tvil, og ikke viker så mye som en tomme fra uskyldspresumsjonen? Hvordan kan vi sikre oss mot at et ubegrenset antall av gode og dårlige indiser, men ingen konkrete uomtvistelige bevis, kommer siktede/tiltalte til gode? Når samfunnet kollektivt «skriker» etter flere domfellelser, og politikere, riksadvokaten og domstolene påvirkes, hvor realistisk er det at søken etter sannheten og uskyldspresumsjonen har forrang? Når stadig mer statsmakt leder til troen på overordnede fellesskapsverdier og samfunnet over tid gjennomgår en politisk forvandling fra en rettslig til en mer administrativ statsform, hvor byråkratiet stiller premissene, vil ikke dette føre til mindre rettsikkerhet for den anklagede? Er det tenkelig at uskyldspresumsjonen over tid har mistet sin kraft og sin «ufravikelighet», at den til og med og i mange tilfeller ignoreres? Som Sir Thomas Moore retorisk påpeker: «*Why should the guilty have the benefit of the law?*»

Det er mange eksempler på at uskyldspresumsjonen ikke vektlegges, tvert imot at har vi fått en rettstilstand hvor det er tiltalte som må bevise sin uskyld, m.a.o. en skyldpresumsjon. Med en slik

tilnærming har domstolen gitt avkall på den viktigste forutsetningen for en fungerende rettstat; opprettholdelse av rettssystemets moralske autoritet, som er avhengig av en tilnærming hvor domfellelse må være vanskelig for politi og påtalemyndighet, fordi sannheten er ment å beskytte de uskyldige. Denne forutsetningen burde være absolutt og ukrenkelig, men i den norske rettstaten er denne ukrenkelige forutsetning erstattet med skyldpresumsjonen. Vi har m.a.o. satt rettsikkerheten «på hodet» for å tekkes statens behov for flest mulige domfellelser.

Overgrepssaker som bevis for skyldpresumsjonen

Overgrepssaker er ofte gode eksempler på at uskyldpresumsjonen er snudd på hodet, og samfunnets overfokusering på «fellesskapsverdier» må bære et hovedansvar for at den tiltalte i overgrepssaker har grunn til å frykte domstolen. Voldtekt og incest er alvorlige handlinger og i vår «felles iver» etter flere domfellelser har riksadvokaten, politikere, påtalemyndighet og media påvirket opinionen i så stor grad at det er blitt en rettstilstand hvor rettsikkerheten for siktet og tiltalte ikke fungerer. Når rettstilstanden reflekterer et «samfunnsmessig hylekor» etter flere domfellelser, da er vi på ville veier.

Det finnes mange «gode» eksempler. I en sak dekket av Aftenposten 14. desember 2012 går legdommer Børre Reksten hardt ut mot fagdommerne i en voldtektssak hvor påstand stod mot påstand, d.v.s. at det ikke fantes fnugg av bevis; ingen vitner, ingen DNA, ingen fingeravtrykk, ingen legeundersøkelse. Da skal uskyldpresumsjonen være en garanti mot domfellelse, noe også juryen stemte for. I to rettsinstanser ble allikevel juryens avgjørelse annullert av fagdommerne som «**fant**» tiltalte skyldig. Fagdommerne krevet 7 års fengselsstraff fordi *de «ikke fant tiltaltes forklaring troverdig. Den virker konstruert. Retten finner det bevist utover en hver rimelig tvil at tiltalte har forgrepet seg seksuelt på datteren».*

Datteren innrømmet senere at hele saken var oppdiktet. Uten denne innrømmelsen hadde tiltalte måttet sone 7 år i fengsel som uskyldig dømt fordi vår presumtivt fremste ekspertise på «uskyldpresumsjonen», fagdommerne i tingretten og lagmannsretten på subjektivt grunnlag, «**ikke fant**» tiltaltes forklaringen troverdig, mente den «**virket konstruert**» og på et slikt generelt og subjektivt grunnlag **mente tiltalte «utvilsomt» var skyldig**. Man kan spørre seg hvordan det er mulig?

Statsadvokat Cecile Schløsser Møller var ikke mer bekymret over dette åpenbare justismordet enn at hun uttalte at det var uheldig at jurymedlem Reksten gikk ut med saken offentlig. Møller er tydeligvis av den oppfatning at det er greit at et slikt justismord, som hun har vært delaktig i, dysses ned og forbigås i stillhet. Lagdommer Anne Magnus utviste om mulig ennå dårligere skjønn enn statsadvokat Møller når hun uttalte at «i denne saken kunne fagdommerne sette til side kjennelsen fordi de tre fagdommerne enstemmig **fant** at tiltalte **utvilsomt** var skyldig.» En stort kaldere og mer kynisk holdning til et justismord er det vanskelig å forestille seg.

Det mest oppsiktsvekkende (eller skremmende) med ovennevnte er allikevel hva behandlingen av skyldspørsmålet og fullstendig tilsidesettelse av juryens avgjørelse, samt etterfølgende uttalelser fra statsadvokaten og lagdommeren, sier om rettstilstanden i Norge, fordi behandlingen og uttalelsene etterpå reflekterer en grovt forfeilet holdning til uskyldpresumsjonens innhold og virkemåte, selve hensikten. At vi står overfor et rettssystem hvor uskyldpresumsjonen er erstattet av skyldpresumsjonen bekreftes av leder av dommerforeningen, Håvard Holm som uttaler følgende om

fagdommernes mulighet til å overprøve juryen, og hvilken konsekvens det vil ha om denne muligheten bortfaller :

«Prisen man da må betale er flere uriktige frifinnelser»

Dommer Holm følger opp med følgende uttalelse:

«At profesjonelle dommere skal være «dårligst» til å vurdere bevis er et synspunkt jeg har vanskeligheter med å forstå. Trening og erfaring vil over tid føre til at man treffer bedre avgjørelser. Det finnes ingen empiri som tilsier at dommere som baler med slike saker daglig sløves i rollen.» (min understrekning)

Mener lederen av dommerforening at rettsikkerheten er ivaretatt gjennom tilstrekkelig **«trening»** når fagdommerne **«baler med»** et individs rettsikkerhet; nærmest at **«øving gjør mester»** er et tilfredsstillende krav til rettsikkerheten i straffesaker?

Det lederen av dommerforening langt på vei sier er at det er bedre at «20 uskyldige blir dømt enn at 1 skyldig går fri», m.a.o. skyldpresumsjon. Dommer Holms uttalelse bekrefter at vi langt på vei står overfor en rettsstat som har mistet sin moralske autoritet ved, gjennom «tanke og gjerning», legge opp til en domstolsbehandling hvor en hver siktet/tiltalt skal behandles som skyldig inntil det motsatte er bevist. Et slikt rettssystem vil da ha full dekning for å dømme folk på bakgrunn av fagdommernes subjektive oppfatning bygget på «godt sammensatte indisier», men uten konkrete bevis. Er det et slikt rettssystem vi ønsker? Om fagdommerne i denne saken og lederen av dommerforeningen får det som de vil er svaret et ubetinget ja. Mon tro når fagdommerne og lederen av dommerforening «gikk seg vill i jussen» for å tilfredsstille samfunnsmessige «felleskapsverdier» i.f.t. kravet om flere domfellelser, på bekostning av individets rettsikkerhet og etablerte menneskerettigheter?

Forsvarer i ovennevnte overgrepssak, Solveig Kristine Høgtun, uttaler til Aftenposten at fagdommere er forutinntatte og kaller fagdommerne i saken mot hennes klient for maktarrogante. Hun får, langt på vei, støtte av forsvarsadvokat Ellen Holager Andenæs, som har fortid fra påtalemakten.

Den forfeilede holdningen fra påtalemyndigheten og domstolen er med stor sannsynlighet representativ for rettstilstanden i Norge, og burde skremme oss. Uttalelsene til statsadvokaten, lagdommeren og leder av dommerforeningen viser med tydelighet at Sir Thomas Moore's uttalelse: **«Why *should the guilty have the benefit of the law?*»** er gjeldende rett, m.a.o. at skyldpresumsjonen har erstattet uskyldpresumsjonen, og at påtalemyndigheten og domstolen sammen utgjør en trussel mot rettsikkerheten i Norge. I Norge er en revolusjon i strafferett innført; siktede/tiltalte er skyldig inntil det motsatte er bevist.

Med slike holdninger fra den dømmende makt, som i utgangspunktet skal være den største garantist for rettssikkerheten, er det lett å forstå at jusprofessor Ståle Eskeland gikk ut offentlig i.f.m. ordførersaken i Vågå, og minnet oss og domstolen om at domsavgjørelser skal fattes på grunnlag av bevisene i saken, ikke på grunnlag av synsing, slik tilfellet er i ovennevnte sak, og mange andre saker. Det er dessverre like lett å forstå at Eskelands formaninger med stor sannsynlighet «faller for døde ører» i et rettsvesen som i alt for stor grad, og alt for lenge, i «felleskapets interesser» er mest opptatt av flest mulig domfellelser. Taperen er individets frihet, rettsikkerheten, i siste instans demokratiet.

POLITISKE LOVER

“The abuse of buying and selling votes crept in and money began to play an important part in determining elections. Later on, this process of corruption spread to the law courts. And then to the army, and finally the Republic was subject to the rule of emperors.” – Plutarch (Historian of the Roman Republic)

Jeg mener jeg er på trygg grunn når jeg påstår at vi allerede lider under opprettelsen av vilkårlige og politisk motiverte lover og regler, og når jeg påstår at det i hovedsak gjelder lover og regler som har til hensikt å tjene statens interesser. Det enkleste og kanskje mest trivielle eksemplet er parkeringsbøter som ilegges av det offentlige. Hvor/når ellers i samfunnet er det slik at den ene part (staten) som påstår å ha et krav, kan forlange full betaling for et omtvistet beløp hvor staten i tillegg er første anke/klageinstans?

Dette demokratiske problemet begrenser seg ikke til parkeringsbøter. Kan vi med hånden på hjerte påstå at prinsippet om at en siktet eller tiltalt «er uskyldig inntil det motsatte er bevist» er noe annet enn et tomt løfte ingen av oss lenger tror på?

I nær sagt alle uoverensstemmelser mellom staten og borgerne er det staten som stiller premissene; som om staten i utgangspunktet har rett. I tillegg er premissene som oftest nedfelt og beskyttet gjennom lovverket. Når staten og domstolen på denne måten, i skjønn forening, stiller premissene, samt sitter på utømmelige ressurser (borgernes skattepenger) da blir ikke bare uskyldspresumsjonen gjort til en vits; styrkeforholdet blir i utgangspunktet så skjevt at en upartisk og rettferdig rettergang er bortimot umulig. Da er vi i en situasjon hvor ovennevnte sitat fra Sir Thomas Moore er en realitet. Staten har rett, så hvorfor skal egentlig «den skyldige» ha rettsvern overhode?»

Beskrivelsen av et rettsvesen der staten ved hjelp av byråkratiet får særbehandling gjennom lover staten og byråkratiet selv er med på å utforme og bestemme, har selvfølgelig ikke noe med demokrati å gjøre. Rettsikkerheten er fjernet for borgerne, og rettsstaten som institusjon har mistet hele sin moralske integritet og identitet, foruten hvilket forholdet mellom staten og dens innbyggere fungerer mer som et herre-tjener forhold. Vi må alle lydige innordne oss staten for å forsvare vår rettmessige plass i samfunnet. På denne måten reduserer, i verste fall avskaffer staten individets reelle muligheter for en rettferdig rettergang, som utvilsomt er brudd på Menneskerettighetsloven (EMK). Det er viktig å huske på at menneskerettigheter er medfødte, naturlige rettigheter som ikke (på lovlig vis) kan begrenses eller tas fra oss.

NATURGITTE (MENNESKE)RETTIGHETER OG POSITIVISME

I ett fritt og genuint demokratisk samfunn forholder det seg derfor slik at hvert menneske har råderetten over seg selv. Det høres kanskje selvsagt ut, men det er viktig å forstå at den råderetten her snakker om gjelder både kropp og sinn (i.e. body and mind). Et hvert brudd på denne selvråderetten representerer derfor et fundamentalt brudd på en grunnleggende iboende menneskerettighet. Den britiske filosofen, Auberon Herbert uttrykker seg slik:

«The great natural fact of each person being born in possession of a separate mind and separate body implies the ownership of such mind and body by each person, and rights of direction over such mind and body; it will be found on examination that no other deduction is reasonable».

Det Herbert sier her er ikke noe annet enn enkel logikk; et hvert menneske har 100 % råderett over seg selv.

Herbert fortsetter sitt resonnement slik:

«Such self-ownership implies the restraint of violent or fraudulent aggression made upon it»

M.a.o. innebærer dette at ingen har rett til å invadere denne selvråderetten, i.e. at det må eksistere en gjensidig respekt for selvråderettens ukrenkelighet.

Herbert fortsetter sitt resonnement slik:

«Individuals, therefore have the right to protect themselves by force against such aggressions made forcibly or fraudulently, and they may delegate such acts of self-defense to a special body called government»

M.a.o. har vi rett til å forsvare oss mot invadering eller angrep på vår selvråderett og denne selvforsvarsretten kan frivillig overdras til Staten.

Herbert fortsetter sitt resonnement slik:

«Condensed into a few words, our Voluntarist formula would run: «The sovereignty of the individual must remain intact, except where the individual coerced has aggressed upon the sovereignty of another unaggressive individual».

M.a.o. må individets selvråderett beskyttes, samtidig som denne selvråderetten er begrenset i det ingen kan påberope seg denne til å bryte en annen persons selvråderett, m.a.o. logisk og uomtvistelig.

Herbert konkluderer slik :

«If there is one thing on which we can safely build, it is the great natural fact that each human being forms with his or her body and mind a separate entity – from which we must conclude that the entities belong to themselves and not to each other. As I have said, no other deduction is possible. If the entities do not belong to themselves, then we are reduced to the most absurd conclusion; A and B cannot own himself; but he can own, or part own, C and D.

M.a.o. er den eneste logiske konklusjon og uomtvistelige sannhet at hvert enkelt menneske «eier seg selv» fordi alternativet, at vi i stedet skulle eie alt eller deler av hverandre, fremstår som fullstendig absurd. Av dette følger at det ikke har noen betydning om denne menneskerettigheten blir krenket av en fysiske eller en juridisk person (privat eller statlig). Det er uansett et fundamentalt brudd på en iboende menneskerettighet, hvilken både FN-konvensjonen og Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) pretenderer å ville beskytte.

Når mennesker allikevel opplever begrensninger i forhold til deres naturgitte rettigheter, så er det oftest fordi nasjonalstaten, av den ene eller andre (politisk motiverte) grunn mener den har rett til å

innskrenke eller berøve enkeltmennesket eller «folket» sine naturgitte rettigheter. «Doktrinen» eller grunnlaget for å sette naturgitte (menneske)rettigheter til side omtales ofte som «positivisme». Når vi analyserer hva positivisme egentlig representerer, forstår vi at navnet ikke er tilfeldig. Det er, kort sagt, valgt fordi «positivitetsdoktrinen» er det motsatte av hva den forfekter, derav bevisstheten av å tilsløre betydningen og den innskrenkende effekt den har på de naturgitte rettigheter. Positivismen er en nasjonalstats fremste våpen for å innskrenke eller berøve din og min frihet, således er positivismen en fiende av fundamentale menneskerettigheter. Det er i positivismen og kollektivismen vi finner den sosialistiske ideologi forankret; tanken om at statens interesser har fortrinnsrett foran naturgitte og umistelige menneskerettigheter. Dette er det motsatte av demokrati, det vil si despoti.

Positivismen lærer oss at «loven» er hva som helst som vedtas av nasjonalstaten, typisk gjennom lovforslag som fremsettes av Regjeringen og senere vedtas av Stortinget som gjeldende norsk lov. Hvem er det egentlig som fremmer lovforslag og utferdiger disse, samt sender de ut på høring? Hvem er den fremste premissleverandøren når nye lovforslag eller lovendringer fremsettes og utformes? Det er byråkratiet i de enkelte departementer og direktorater, som for øvrig har vokst tre ganger fortere enn staten i løpet av de siste tre år (jf. artikkel i Aftenposten 20. september 2012). Det er m.a.o. den ansvarsløse og ansiktsløse byråkraten, statens håndlanger. Ifølge positivismen er alle våre rettigheter (og plikter) gitt til folket av statsmakten, og staten har derfor rett til å gi og ta disse fra folket etter eget forgodtbefinnende. Det sentrale ved positivismen er at en handling oppfattes å være lovlig så lenge den er vedtatt, og kan utøves. En grunnleggende og feilaktig forutsetning for positivismen er at en lov som er vedtatt ved såkalt flertallsvedtak, er en riktig og rettferdig lov. Dette argument brukes gjerne for å forsvare inngrep overfor enkeltmennesket og overgrep mot mindretallet. Slik er det enkelt å konkludere med at positivismen er ødeleggende for frihetsbegrepet, i strid med naturgitte (menneske)rettigheter, til syvende og sist ulovlig.

Vi trenger imidlertid strengt tatt ikke gå så grundig til verks i vår analyse for å bevise at evigvarende og naturgitt lover ikke kan settes til side av politiske lover basert på «positivitets- doktrinen», fordi vi, som mennesker, innerst inne, ganske enkelt forstår at overtredelse av våre naturlige rettigheter er galt.

I sin bok «Human action» (utgitt første gang i 1949) oppsummerer økonomen Ludvig von Mises ganske tydelig hvilket avtalemessig misforhold som eksisterer mellom individet og staten:

«In a frame of a contractual society the individual members exchange definite quantities of goods and services of a definite quality. In choosing subjection in a hegemonic body a man neither gives nor receives anything that is definite. He integrates himself into a system in which he has to render indefinite services and will receive what the director is willing to assign to him. He is at the mercy of the director. The director alone is free to choose. Whether the director is an individual or an organized group of individuals, a directorate, and whether the director is a selfish maniacal tyrant or a benevolent paternal despot is of no relevance for the structure of the whole system.»

Mises karakteristikk om et komplett uakseptabelt system, hvor den ene parten alene, og med tvang, bestemmer forutsetningene for samhandling i et samfunn, er forbausende lik den norske velferdsmodellen og hvordan den utøves av statens håndlangere, representert ved statsforvaltningen. Den korrekte betegnelsen er, som Mises uttrykker det, despoti.

FORUTSETNINGER FOR SIKTELSE OG DOMFELLEELSE

En av de viktigste forutsetningene for «The Rights of Englishmen» er at ingen kan bli siktet, tiltalt eller dømt uten at det finnes bevis for at en kriminell handling er begått, samt at bevisene binder den siktede/tiltalte til den kriminelle handlingen. Det forutsettes også at handlingen har forvoldt skade mot person eller eiendom. For det tilfelle at handlingen har forårsaket en gevinst eller et positivt utfall, for eksempel en handling gjort i nødverge, er det helt klart en akseptabel t.o.m. aktverdig handling. Dette henger sammen med en annen viktig forutsetning for siktelse og domfellelse, nemlig at det ikke foreligger en kriminell handling dersom det ikke samtidig foreligger forsett, i.e. «no crime without intent». Det betyr at ingen bør siktes eller dømmes for handlinger selv om handlingen i utgangspunktet kan defineres som kriminell, dersom den ikke er gjort med forsett, d.v.s. med vilje og viten. Det burde således være umulig for påtalemyndighet eller aktor å sikte eller tiltale noen utelukkende basert på mistanke om at en kriminell handling er begått. Men, er det slik loven i Norge fungerer i dag?

Nei, helt klart ikke. Gjennom statens, herunder politiets og påtalemyndighetenes stadig voksende oppgaver og utvidede fullmakter, med et lovverk som legger til rette for at staten gis stadig større muligheter til å forfølge enkeltindivider og grupper i samfunnet, har politi og påtalemyndighet nærmest uinnskrenkede fullmakter til å velge fremgangsmåte og tvangsmidler, eventuelt etter tillatelse fra en domstol. En svært vanlig fremgangsmåte er «arrestere og ransake først – spørre og lete etter bevis etterpå». Er det demokratiets og rettstatens interesser, eller er det politiets og statens interesser som tjenes når et slikt vilkårlig, moralsk og rettslig sett tvilsomt system får anledning til å utfolde seg, dertil med støtte i gjeldende lovverk? Når politiet og staten heller ikke legger skjul på at siktelse, med påfølgende ransakelse og i mange tilfeller arrestasjon, også har til hensikt å finne andre mulige straffbare forhold enn det siktelsen opprinnelig gjelder, hva står vi overfor da? Da står vi overfor et samfunn og et rettssystem basert på lovløshet og frykt iscenesatt og forvaltet av de samme institusjoner som har som oppgave å beskytte oss mot personforfølgelse og andre overgrep fra statens side. Det er ikke å ta for hardt i å karakterisere slike fremgangsmåter fra staten og dens håndlangere for grenseløst maktmisbruk og overgrep mot egen befolkning. Og det skjer hele tiden uten synlig protester, verken fra politikere, regjering eller storting, og med domstolenes velsignelse. Politi og påtalemyndighet har carte blanche når det gjelder fremgangsmåte og valg av tvangsmidler ved at de nærmest har uinnskrenket støtte i et lov- og regelverk tilpasset deres behov for å oppnå domfellelse med domstolens tillatelse.

POLITIETS FREMGANGSMÅTE I.F.T. USKYLDSPRESUMSJONEN

En side av uskyldspresumsjonen innebærer at det er påtalemyndigheten som må føre bevis for tiltaltes skyld i straffesaker. Hvordan går så politi og påtalemakt til verks i praksis? Økokrim og politi tropper opp på jobben eller invaderer hjemmet til enkeltmennesker, gjerne med media og NRK eller TV2 på slep, slik at de kan filme idet "offeret" tvinges til å gå spissrotgang ut i offentlighetens lys på vei til avhør på politistasjonen. (Man kan spørre seg hvor personvernet er blitt av oppi det hele?) Som en stolt sirkushest entrer skattedirektøren manesjen, mens TV-kameraene ruller og blitzlampene gnistrer i det hans siste «trofé» geleides inn i politibilen som venter i nærheten. Denne

fremgangsmåten er urovekkende nok regelen, ikke unntaket. I likhet med skatteetaten har også Økokrim og politiet et nært og godt forhold til pressen. Fakta, dokumenter og bevis som i utgangspunktet skal være unntatt offentligheten, er gjerne i media før eller samtidig med siktelse og pågripelse. Statsmakten, representert av byråkratene i politi og påtalemyndighet «lekker som siler», gang på gang. På denne brutale måten krenkes uten blygsel helt elementære menneskerettigheter av en allmektig stat og dens håndlangere, og personvernet settes fullstendig tilside. Man er skyldig til det motsatte er bevist! Denne ulovlige og uverdige praksis forsvares stilltiende av en stat og et samfunn hvor individets fundamentale menneskerettigheter korsfestes på «felleskapsidealets alter». Potensielle syndere mot felleskapsidealene har ingen rett til beskyttelse og fortjener å «settes i gapestokken». Parolen er: **«Why should the guilty have the benefit of the law?»**

I Norge ble eksempelvis den kjente kunstmaleren Odd Nerdrum tidligere i år dømt til 2 år og 10 måneders ubetinget fengsel for skatteunndragelse, som for øvrig skal være tilbakebetalt med renter, mens grov vold og andre forbrytelser gjerne straffes med 6 til 12 måneders fengsel, ofte mindre. Dette viser at du straffes hardere hvis du gjør noe mot staten enn mot dine medborgere. Denne påstanden støttes også fra professor Gjems Onstad i et intervju med VG, hvor han også viser til at andre førstegangsforbrytere på 67 år skulle ha gjort svært grov vold for å ende opp med to års ubetinget fengsel. I likhet med Onstad, mener jeg dommen er vanærende for Nerdrum og uverdigg for Norge.

Eksempelet understøtter også at staten av staten selv blir gjort til et større, viktigere og mer alvorlig offer enn dens innbyggere dersom det begås handlinger på tvers av statens interesser. Rettstaten undergraves og folkets respekt for våre lovlige valgte politikere og regjering avtar gradvis. Statens overtramp i forhold til naturgitte rettigheter legitimeres i parlamentarismens navn og befester sin stilling på suverent vis. Motforestillinger og protester feies til side som irrelevante og uoppnåelige, d.v.s. at det nytter ikke å protestere uansett. Et levende og sunt demokrati med enkeltmenneskes frihet i sentrum er byttet ut med en allvitende og allmektig stat.

Som om ovennevnte ikke er nok, hvordan blir individets rettsikkerhet ivaretatt etter siktelse, ransakelse og varetektsfengsling? Hvordan blir hensynet til kontradiksjon ivaretatt? Hvordan blir hensynet til den siktedes personlige situasjon ivaretatt, så som arbeidssituasjon og familiesituasjon? Det enkle svaret er igjen å sitere og omskrive Sir Thomas Moore: **”Hvilken rett har den skyldige til noe (normalt) liv i det hele tatt så lenge han er i statens grep?”** Ikke mange og i hvert fall ikke i «rettstaten» Norge. Personlige og familiære tragedier utspiller seg mens staten i årevis langsomt men sikkert kverner livsgrunnlaget og livsmotet ut av siktede og dennes nærmeste. Og hvorfor ikke? «Den skyldige» har jo bare seg selv å takke. At staten v/politi og påtalemyndighet «bærer sten til byrden» også for siktedes nærmeste, det har den siktede (og merkelig nok også familien) bare seg selv å takke for.

Langemyhr-saken

Et «skoleeksempel» er den såkalte Langemyhr-saken, hvor anmelder, politi og påtalemyndighet jobbet hånd i hånd i 4 år med en sak de til slutt tapte fullstendig.

Saken begynte med (hold dere fast) at anmelder selv deltok i ransaking i lokalene til Langemyhr for å hjelpe politiet med å finne relevante bevis for anmelders påstand om at Langemyhr hadde gjort noe straffbart. I hvilke land eller rettssystem er det mulig at en anmelder blir spurt eller får anledning til å

delta direkte sammen med politi og påtalemyndighet i.f.t. siktelse, ransakelse, bevisinnhenting og tiltale? Svar: Det kan bare skje i et land eller i et rettssystem som er på ville veier; hvor «due process», EMKs «fair trial» prinsipp, og uskyldspresumsjonen ikke lenger har noen verdi overhode. Det kan bare skje i et samfunn der rettstaten har misforstått helt fundamentalt oppgaven med å «søke sannheten» i et hvert forhold; hvor den anmeldtes krav på å bli behandlet som uskyldig inntil det motsatte er bevist, er en ufravikelig regel, ikke unntaket. Fremgangsmåten i Langemyhr-saken kan bare skje i et samfunn og i en rettstat der «felleskapsverdier» er overordnet alt annet, og individets rettigheter ikke betyr noe som helst. Det har skjedd i Norge, stadig, og det vil skje igjen.

Kostnadene for Langemyhr selv var betydelige; økonomisk og privat/familiært. I tillegg medførte rettssaken en betydelig svekkelse av hans omdømme, og forretningsmuligheter. Men, selv ikke når tapet var et faktum greide politi og påtalemyndighet å vise skjønnsomhet og ydmykhet. Tvert i mot stod politiet og påtalemyndigheten på sitt, selv etter et knusende nederlag i domstolen. Som en reinkarnasjon av «Prinsesse Vil Ikke» fastholdt politiet at fremgangsmåten var akseptabel og at de hadde rett uansett. Holdningen var som å høre Sir Thomas Moore snakke fra graven: **«Why should the guilty have the benefit of the law?»**

Langemyhr er dessverre bare en av mange som har fått og/eller får sin liv ødelagt av et politi med altfor stor makt og en allmektig stat. Langemyhr representerer «toppen av isfjellet»

I Langemyhr-saken viste domstolen til slutt fornuft. Men det er like fullt dessverre blitt slik at en domstolsbehandling ikke lenger er noen garanti for at en uskyldig person blir erklært uskyldig. Når loven forandres, og nye lover blir til, i troen på at statsmakt er et gode, og av den grunn rettferdiggjør uinnskrenket inngripen i enkeltmenneskes frihet (i felleskapets interesser), da vil automatisk den enkeltes rettsikkerhet svekkes. Vilkaarlige maktutøvelse og loven vil aldri kunne gå hånd i hånd. Samtidig vil det være slik at lovens håndhevere, fra politimakt til dommere, nødvendigvis innretter seg deretter, og i mange tilfeller ikke forstår at det de holder på med er uforsvarlig eller urettferdig. Den negative utviklingen ifølge «due process» og EMK's prinsipp om «fair trial» skjer over lang tid, og det er ikke annet å forvente enn at lovens håndhevere, ubevisst eller bevisst, utnytter maksimalt den økte status de er gitt av en statsmakt som har et styringsbehov den må få dekket gjennom byråkratens embetsgjerning. Slik blir domfellelse det primære målet på bekostning av menneskerettigheter. Taperen er individet, derigjennom demokratiet og rettstaten.

DEMOKRATIETS INNEBYGDE SVAKHETER

For å gjenopprette et levedyktig demokrati og en rettstat basert på individets frihet og selvstendighet med respekt for grunnleggende menneskerettigheter, må staten Norge «legge om kursen» dramatisk.

Det første vi må gjøre som samfunn, er å erkjenne demokratiets svakheter. Det «representative indirekte demokrati», slik vi har i Norge, er fullt av motsetninger. Det er et system i konstant bevegelse som alltid vil være på vei enten mot det frie eller mot det totalitære samfunn. Slik historien forteller oss, og slik filosofer som Montesquieu helt korrekt har analysert denne, ligger det i menneskets natur å bruke makt om den tilbys for å påvirke andre mennesker. Hans verk "De l'esprit des lois" fra 1748 regnes som det filosofiske grunnlaget for prinsippene om maktfordeling, Maktfordelingsprinsippet ble på mange måter unnfanget under den franske revolusjon og ble senere

kopiert og utviklet av andre land/stater, så som uavhengighetserklæringen og den amerikanske konstitusjonen. Alle hadde et felles utgangspunkt; at et fritt og demokratisk samfunn har iboende betydelige svakheter i forhold til individets rettigheter overfor en sterk og overlegen stat. Videre at disse individuelle friheter derfor måtte sikres gjennom maktfordelingsprinsippet

Utgangspunktet for demokratiet som styreform, er at det er basert på flertallets rettigheter hvor hver enkelt borger har, eller burde ha, en stemme enten til å velge hvilken politikk som skal gjelde, eller til å velge en/flere personer som da får anledning til å velge hvilken politikk som skal gjelde. I det indirekte representative demokrati, som Norge, velger innbyggerne politikere som deretter velger hvilken politikk som til en hver tid gjelder. Det er med andre ord et demokrati med svært begrenset innflytelse for innbyggerne på de lover som vedtas. Systemet er fullt av indre motsetninger. I det følgende tar jeg for meg den mest åpenbare og farligste motsetningen.

Hvordan håndterer demokratiet en situasjon hvor flertallet ønsker å etablere en diktator eller gi all makt til ett parti? Tillater demokratiet som system at flertallet på denne måten stemmer for en avvikling av demokratiet, i.e. på demokratisk vis? Uansett hvordan tilhengere av demokratiet svarer på dette spørsmålet oppstår en uløselig motsetning. Dersom flertallet kan stemme for en diktator som vil avskaffe fremtidige valg, da avviker i realiteten demokratiet seg selv. I så fall er demokratiet kun en mellomstasjon (i konstant bevegelse) på veien mot et udemokratisk styresett, i.e. diktatur.

Dersom demokratiet, for å forhindre en slik eventualitet, innfører en ufravikelig regel om at flertallet aldri kan stemme for at demokratiet avvikes, da er vi egentlig like langt fordi en slik regel ikke løser problemet, i.e. når flertallet på denne måten er forhindret fra å bestemme hvordan landet skal styres, da er det ikke lenger et demokrati. M.a.o. vil demokratiet som styreform bestandig være fanget i et uunngåelig dilemma.

Det kanskje viktigste poeng med dette uunngåelige dilemma, er at det understreker hvor avgjørende mindretallets interesser er for et noenlunde fritt samfunn. Når flertallets interesser kan avvike demokratiet med demokratiske virkemidler, innebærer det i realiteten at det er mindretallets interesser som er den viktigste forutsetningen for et fungerende og levedyktig demokrati; m.a.o. koker det ned til den uomtvistelige sannhet at et velfungerende og levedyktig demokrati springer ut av enkeltmenneskets frihet og selvbestemmelsesrett, d.v.s. menneskerettighetene. En hver (vilkårlig) bestemmelse, lov eller handling fra statens side «gjort i beste mening» for å beskytte «felleskapet» eller en bestemt gruppe, men som av enkeltmennesket med rette oppfattes som innskrenkende eller et overgrep i forhold til individets frihet, vil således være med på å skyve demokratiet i retning av et ufritt (og udemokratisk) styresett. Når eksempelvis Arbeiderpartiet sitter ved makten, alene eller i koalisjon, vil dermed demokratiet automatisk bevege seg mot en mer totalitær styreform fordi AP's (ubetydelige) stemmeovervekt ved det siste valget gir AP både en demokratisk rett og mulighet til å styre landet på tvers av (et betydelig) mindretall, i siste instans på tvers av individets rettigheter, som ironisk nok er et helt nødvendig premiss for flertallsstyre i et demokrati.

Det viktigste poenget er at demokratiet og rettsstaten har en iboende vilkårlighet i seg som gjør det så godt som umulig å behandle innbyggerne og institusjoner likt, i betydningen objektivt og rettferdig. Vi er ikke like, og vi vil alltid ha en trang til å påvirke våre omgivelser med våre meninger og vårt livssyn, et stort, sterkt og allmektig statsapparat mer enn noen annen. Slik vil det alltid være og den eneste måten å begrense skadevirkningene av et slikt imperfekt styresett er å begrense statsmakt så mye som overhode mulig. Det er kun gjennom en overordnet og konstant begrensning

av statens, statsforvaltningens og domstolens innvirkning og påvirkning vi kan bevare individets frihet og selvbestemmelsesrett som det viktigste premiss for et fungerende og levedyktig demokrati.

I klartekst betyr det mindre stat og mer frihet; mindre innblanding fra statens side gjennom stadig nye reguleringer, lover og forskrifter. I klartekst betyr det en vesentlig reduksjon og nedbygging av det voldsomme byråkratiet som har fått lov til å utvikle seg nærmest uhemmet de siste 30-40 år, og som for tiden ansetter flere hundre nye byråkrater hver eneste måned. I byråkratiet sitter den ansiktsløse og ansvarsløse byråkraten som sammen med andre «likesinnede» byråkrater har muligheten for å gjennomregulere og styre våre liv; med en implisitt arbeidsinstruks som er tuftet på denne målsettingen, selve forsikringen for byråkrats berettigelse og eksistens.

Den grå eminense

Vi lever i et samfunn hvor anonyme og ofte ukjente departementsråder besitter enorm personlig makt og muligheter for å påvirke både politikk og sentrale samfunnsspørsmål. Det er ikke uten grunn de kalles for «den grå eminense». Når relativt ukjente departementsråder blir kåret blant Norges mektigste kvinner, som for eksempel tidligere departementsråd Anne Kari Lande Hasle i helsedepartementet og Elisabeth Berge i Olje- og energidepartementet, forteller det alt om hvor galt utviklingen bærer av sted. Og disse to er ikke de eneste byråkratene med for stor påvirkning og makt. Skattedirektøren og byråkratene i skatteetaten representerer alle «småkonger» som befolkningen med rette har grunn til å frykte; og gjør det. Det samme gjelder Økokrim, som i «felleskapets navn» har nærmest uinnskrenket myndighet til å slå ned på «alt grumset» i næringslivet og valg av metode. Nåde den som kommer i Økokrims søkelys! Hos Økokrim har uskyldspresumsjonen mistet en enhver legitimitet. Økokrim gjør som de vil, og får langt på vei domstolens tillatelse. Ingen steder er Thomas Moore's ord mer passende: **«Why should the guilty have the benefit of the law?»**

Skattekrim

«Det som gjør saken unik, er at Økokrim inviterer domstolen til ikke bare strafferettslig nytenkning, men også strafferettslig revolusjon, gjort i disfavør av de tiltalte. Dette gjøres med betydelige politiske overtoner i en sak som berører sentrale strafferettslige prinsipper.»

- Erling Lyngtveit, forsvarsadvokat (Transocean)

De som er så uheldige å få skatteetaten etter seg er på det nærmeste rettsløse. En nylig undersøkelse av professor i skatterett, Frederik Zimmer, viser at domstolsavgjørelser i skattesaker er «ren bingo». En skatteyter kan være «heldig» og møte en skatteytervennlig dommer/domstol, og da er muligheten for å bli frikjent 53 prosent. Men dersom skatteyteren er så uheldig å møte en myndighetsvennlig dommer/domstol, er muligheten for å bli frikjent 20 prosent. M.a.o. er det vilkårligheten som råder i domstolen på dette området; en skatteyter får 60 prosent tilleggsskatt og fengselsstraff mens en annen går fri. Altså ren bingo.!

I Norge er i tillegg klageordningen i skattesaker i praksis en forlenget arm av skatteetaten, ved at saksforberedelsen forstås av ligningskontoret. Det er m.a.o. «bukken som passer havresekken». Slik må det nødvendigvis bli i en stat hvor **«the guilty does not have the benefit of the law»**. Du er forhånds dømt av staten og byråkratene som forvalter statens interesser og som «på lissom» skal ivareta dine rettigheter.

Professor Zimmers undersøkelse viser at skatteyttere vinner ca. 40 prosent av de sakene som Høyesterett aksepterer å behandle. Men da er det som regel for sent. For å sitere skatteadvokat Ernst Ravnaas:

.....sitat.....

«.....i de sakene har man altså i 5, 6, 7 år vært belastet med, i tillegg til arbeid med selve saken, skattebetalinger, tilleggsskattebetalinger og renter til staten. En så høy prosentsats indikerer at skattytere i for stor grad blir brukt i forsøk på å flytte rettslige grenser. Hvor mange saker skattytere vinner i tingrett og lagmannsrett har vi ikke oversikt over, men det er mange. Og hvor mange saker skattytere burde ha vunnet, men ikke har økonomiske ressurser og/eller mangler overskudd til å slåss for, vet vi heller ikke noe om. Som Zimmer uttaler:

“Tilleggsskatt er straff, og vårt system innebærer faktisk at straffen fullbyrdes før straffen er rettskraftig fastsatt.”

Norge er blant de land som er strengest med å innkreve ilignet skatt før det foreligger noen rettskraftig avgjørelse. Skattytere kan bli ilignet skatt, tilleggsskatt og renter på basis av endret ligning, kanskje knyttet til ligning i mange år bakover i tid. I sum kan regningen bli noe langt mer enn det skattyteren kan håndtere. Etter å ha praktisert skatterett i tre tiår er det ikke vanskelig å dokumentere eksempel på eksempel, hvor skattytere har måtte selge hus, selskap, gått konkurs mv, og så har vunnet frem etter mange års kamp. Skatteyteren vil riktignok til slutt få de feilaktig innkrevde pengene tilbake (med en lavere rente enn den staten selv krever for egne krav!), men mange år og en privatøkonomi kan være ødelagt på veien.

Saker som ender i rettssystemet, er ofte av noe omfang. Skattyteren er ofte en kjent person, slik at saken klistres ut på førstesider i media. Konsekvensene i arbeidsmarkedet kan bli store, og stempelet som skattesnyter kan bli hengende ved skattyteren i mange år, og derfor innebære en betydelig tilleggsstraff. Hvis skattytere vinner i Høyesterett er interessen til media ofte liten, og reparerer ikke den omdømmemessige skade som har skjedd.

Hva har ovenstående med en rettsstat å gjøre? Hva begrunner et system hvor et av verdens rikeste land, med en statskasse som svulmer av penger, ikke gir skattyterne god nok rettssikkerhet og i tillegg krever forskuddsbetaling av skatt og bot (tilleggsskatt) som man ikke vet om man vil bli idømt, og blir man dømt er sjansen absolutt til stede for at dommen er feil?»

.....sitat slutt.....

RETTSTILSTANDEN I NORGE

Rettstilstanden i Norge er bekymringsfull. Et indirekte representativt demokrati, slik vi har i Norge, har betydelige innebygde svakheter som gir store muligheter for vilkårlig påvirkning gjennom «velmenende fellesskapsløsninger» på bekostning av individets rettigheter, d.v.s. på bekostning av grunnleggende menneskerettigheter. Fordi «hensynet til felleskapet» og «velferdsstaten» er positivt ladete ord i et hvert demokrati vil enhver lovregulering gjennomført «i beste mening for felleskapet»,

ubønhørlig skje på bekostning av individets rettigheter, og føre til en statsmakt som over tid blir stadig mer aktiv i sin bestrevelse etter å påvirke nært sagt alle samfunnsforhold. Det er nesten umulig å forhindre en slik udemokratisk utvikling dersom vi som samfunn ikke har et bevisst forhold til svakhetene i det indirekte representative demokrati, og at vi samtidig hele tiden bestreber oss på å holde det i sjakk. Det gjøres best gjennom at vi blir minnet om viktigheten av maktfordelingsprinsippet, som igjen betyr at vi hele tiden arbeider intenst med å begrense statsmakt, d.v.s. statens, statsforvaltningens og byråkratiets påvirkningsmuligheter. For å gjenta Montesquieu:

«Det gjelder å dra en skarp grense mellom statens og individets sfære, temme og binde makten, skape en kjerne av indre ukrenkelighet for individet, avsondret fra all vilkårlighet fra statsmakten. Det dreier seg om en maktoppfatning som vi gjerne kaller «negativ frihet»; institusjoner og lovgivning må pålegge staten å beskytte individet mot overgrep (fra staten).»

Dette har vi ikke lykkes med i Norge. Langt på vei er vi et samfunn preget av positivismen og kollektivismen; en sosialistisk forankret ideologi som leder til ufrihet og i siste instans despoti. Fordi det tar lang tid merker vi det knapt før det er for sent. Vi er imidlertid på god vei, noe rettstilstanden med tydelighet er et bevis på. Faren er at vi som samfunn nekter å ta det inn over oss, fordi vi er blitt sosialt og moralsk late. Vi har det stort sett greit, og synes ikke det er så ille om staten styrer livene våre, inntil rettstilstanden når et punkt hvor despoti er et faktum. Da er det for sent.

HVA MÅ GJØRES

Dersom vi ikke snart innser hvor galt demokratiets iboende vilkårlighet påvirker oss som mennesker, og hvilke negative samfunnsmessige konsekvenser det fører til, vil vi over tid undergrave demokratiet inntil staten, statsforvaltningen og domstolene er så sterke og enerådende at de gjør hva de vil med oss. Mange vil hevde at vi allerede er der. Når friheten gjennom en slik prosess og over tid erstattes med statsmakt, dør friheten først for enkeltmenneske, dernest for mindretallet, og til syvende og sist også friheten for alle innbyggerne. Da har vi etablert et diktatur uansett om det var hensikten eller ikke, mange av oss uten å være klar over det.

FRA DEMOKRATI TIL POSITIVISME

Slik det fremgår av ovennevnte har Norge i mange tiår vært opptatt av det kollektive, såkalte «felleskapsinteresser». Våre politikere kappes om å ta æren for «velferdsstaten», tydeligvis uvitende om at denne ensidige fokus på «kollektive verdier» undergraver den individuelle frihet som er utgangspunktet og «garantisten» for «gode fellesskapsløsninger». Dermed undergraver våre politikere paradoksalt nok selve velferdssystemet i sin klokketro på «felleskapsløsninger».

La meg rekapitulere noen viktige forutsetninger for menneskelig samhandling. De fleste av oss vil være enig i at det eneste akseptable vilkår for å utøve aggresjon eller vold, er i forbindelse med forsvar av person og eiendom, og at en hver form for aggresjon som går lenger enn et slikt selvforsvar i seg selv må anses å være uakseptabelt og kriminelt. De aller fleste av oss vil derfor også være enig i at hver enkelt av oss burde være fri til å gjøre som vi selv ønsker så lenge vi ikke bryter ovennevnte forutsetning, i.e. at vi ikke går utover retten til å forsvare oss selv og vår eiendom. De

fleste av oss vil være enig i at dette er en riktig og god beskrivelse av frihetsbegrepet, selve grunnstammen i et fritt samfunn og den viktigste forutsetning for et fungerende demokrati.

For at ovennevnte forutsetning om frihet og demokrati skal ha noen som helst mening, må den gjelde for alle individer og alle grupper i et samfunn. Også det vil de fleste av oss være enige i. Det innebærer at for å kunne beholde sin moralske og rettslige legitimitet, er derfor forutsetningen ufravikelig, i.e. et enkelt menneske eller en gruppe kan ikke bryte «frihetsbegrepet».

For å sette det på spissen: Mord er mord uansett, og blir ikke lovlig eller akseptabelt om det uføres av nasjonalstaten. Likeledes: Tyveri er tyveri uansett, og blir ikke lovlig eller akseptabelt om tyven begrunner det med «skatt» og at tyvgodset «går til gode formål». Det vil aldri være slik at mennesker kan tvinges til å være fri, ei heller tvinges til å være moralske, ei heller det motsatte selvfølgelig. Frihetsbegrepet i et fungerende demokrati må således være universalt og gjelde for alle; enkeltmenneske, grupper, institusjoner og staten. Noe annet er dobbelt standard og grunnleggende udemokratisk.

Det er irrelevant for diskusjonen om enkelte eller mange av oss mener at mord, i enkelte skjerpene og spesielle tilfeller burde tillates, eller at skatt er bra eller riktig, enten ut i fra rettferdighetshensyn eller andre årsaker. Vi kan like eller mislike mord eller skatt uten at det har noen relevans overhode fordi alle påtvungne handlinger pr. definisjon er umoralske, udemokratiske og ulovlige.

Staten, statsforvaltningen og domstolene har over lang tid gjennomgått en forandring mot det mer ufrie, mer totalitære samfunn. Det har antakelig skjedd til dels ubevisst; de gode hensiktens tyranni er aldri vondt ment. Problemet er at vi har fått et samfunn dominert av en allmektig stat, som vet best, kan best, og som har et ufattelig sterkt statsapparat i ryggen, inklusive en påtalemyndighet og et domstolsapparat som heller ikke har kunne motstå eller motsette seg forandringer den iboende vilkårligheten et demokratisk styresett består av. «Den lille mann» er sjanseløs. Et demokrati i konstant bevegelse, og uten nødvendig fokus på sin opprinnelse, sklir langsomt men sikkert over i «det kollektive samfunn» hvor positivismen eller kollektivismen råder.

Det kan være nyttig å gjenta hva positivisme eller kollektivismen står for: Positivismen lærer oss at «loven» er hva som helst som vedtas av nasjonalstaten, typisk gjennom lovforslag som fremsettes av Regjeringen og senere vedtas av Stortinget som gjeldende norsk lov. Under positivismen er alle våre rettigheter (og plikter) gitt til folket av statsmakten og staten har derfor rett til å gi og ta disse fra folket etter eget forgodtbefinnende. Det sentrale ved positivismen er at en handling oppfattes å være lovlig, så lenge den er vedtatt, og kan utøves. En grunnleggende og feilaktig forutsetning for positivismen er at en lov som er vedtatt ved såkalt flertallsvedtak, er en riktig og rettferdig lov. Dette argumentet brukes gjerne for å forsvare inngrep eller overgrep mot mindretallet eller enkeltmenneske. Slik er det enkelt å konkludere med at positivismen er ødeleggende for frihetsbegrepet, i strid med naturgitt (menneske)rettigheter, til syvende og sist ulovlig.

Vi trenger imidlertid strengt tatt ikke gå så grundig til verks i vår analyse for å bevise at evigvarende og naturgitt lover ikke kan settes til side av politiske lover basert på «positivitets- doktrinen», fordi vi, som mennesker, innerst inne, ganske enkelt forstår at overtredelse av våre naturlige rettigheter er galt.

INDVIDETS FRIHET SOM GARANTIST FOR ET LEVEDYKTIG DEMOKRATI

Dagens system fremprovoserer noen enkle men helt essensielle spørsmål om hvordan vi som medmennesker behandler hverandre og hva «det gode samfunn består av»; Hva om vi fant en helt annen og human måte å forholde oss til hverandre på? Hva om vi avsto fra å gjøre ting vi anser som moralsk forkastelige dersom det blir gjort av private individer (du og jeg), men som vi mener er helt i orden, dersom det gjøres av staten i egenskap av «offentlig forvaltning»? Hva om vi rett og slett gikk tilbake til å behandle hverandre slik vi selv ønsker å bli behandlet? Hva om vi igjen tar på alvor de grunnleggende forutsetninger for et fungerende demokrati, hvor personlig frihet, respekt for iboende umistelige rettigheter, og anstendighet i alle medmenneskelige forhold gjeninntar og gjenspeiler dagsorden? Hva om vi, som de egentlige premissleverandørene for våre folkevalgte politikere s bestemmer at «nok er nok», og krever en forandring, der våre rettigheter på nytt blir prioritert, på bekostning av en overveldende allmektig statsmakt, slik det alltid har vært meningen at det skulle fungere i en rettstat og et demokrati «for og av folket»?

Des. 2012 – heo